T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

COP31 TÜRKİYE ANTALYA

20 Ekim 2026

Sayı : 30824082-610-17072455
Konu : Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km. No: 278 Çankaya / Ankara
İrtibat: Tamer IŞIK Tel:410 14 45
Faks: 418 74 63 e-posta:tamerisik@csb.gov.tr elektronik ağ: www.csb.gov.tr

7/46263 GK 192

7/49844

**BURDUR MİLLETVEKİLİ**
**SAYIN İZZET AKBULUT'UN**
**TBMM 7/46263 VE 7/49844 ESAS SAYILI**
**YAZILI SORU ÖNERGELERİNE**
**İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR**

## SORULAR

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı (COP31) öncesinde iklim krizi, çevresel etkilerinin yanı sıra sosyal adalet, üretim, su güvenliği ve kırsal kalkınma boyutlarıyla da kamuoyunun gündemindedir. Özellikle Burdur ve çevresinde yaşanan göllerin kuruması, yer altı ve yer üstü su kaynaklarının azalması, mermer ve krom madenciliğinin çevresel etkileri, yanlış su ve tarım politikaları ile biyolojik çeşitlilikteki kayıplar, iklim değişikliğinin yerel ölçekteki sonuçlarını daha görünür hâle getirmiştir.

Salda Gölü başta olmak üzere bölgenin doğal varlıklarının korunması, iklim değişikliğine uyum politikalarının güçlendirilmesi ve yerel yönetimler, üniversiteler, meslek örgütleri ile sivil toplumun karar alma süreçlerine etkin katılımının sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

1- Bakanlığınız tarafından Burdur ili ve özellikle Salda Gölü Havzası için hazırlanmış güncel bir iklim değişikliğine uyum ve eylem planı bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa hangi uygulamalar hayata geçirilmiştir?

2- Salda Gölü Havzası ile Burdur Gölü ve çevresindeki su havzalarında son beş yılda iklim değişikliği, kuraklık ve insan faaliyetlerinin etkilerine ilişkin hangi bilimsel izleme ve etki analizleri yapılmıştır? Bu çalışmaların sonuçları kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?

3- Burdur ve çevresinde faaliyet gösteren mermer ve krom ocaklarının su kaynakları, ekosistem ve biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınızca yürütülen denetimlerin sayısı nedir? Son beş yılda çevresel yükümlülüklerini ihlal eden kaç işletmeye idari yaptırım uygulanmıştır?

4- COP31 sürecinde yerel yönetimlerin, üniversitelerin, meslek odalarının, çevre örgütlerinin ve bölge halkının iklim politikalarının oluşturulmasına katılımını sağlayacak herhangi bir istişare mekanizması oluşturulacak mıdır?

5- Salda Gölü, Burdur Gölü ve çevresindeki sulak alanların korunması, yer altı su seviyelerinin iyileştirilmesi ve göllerin su kaybının azaltılması amacıyla 2026 yılı içerisinde uygulanacak somut yatırım ve koruma projeleri nelerdir?

6- İklim değişikliğinden en fazla etkilenen çiftçiler, küçük üreticiler ve kırsal nüfus için Burdur ilinde uygulanacak özel destek, teşvik veya uyum programları planlanmakta mıdır?

7- Bakanlığınız, iklim adaletinin yalnızca sera gazı azaltım politikalarıyla değil; su hakkı, ekolojik koruma, tarımsal sürdürülebilirlik ve sosyal adalet boyutlarıyla

birlikte ele alınmasına yönelik yeni bir ulusal politika veya eylem planı hazırlamakta mıdır?

## CEVAPLAR

1- Burdur ili ve özellikle Salda Gölü Havzası iklim değişikliğine bağlı sıcaklık artışı, yağış rejimindeki değişimler, kuraklık riskinin yükselmesi, su kaynakları üzerindeki baskılar ve hassas ekosistem yapısı nedeniyle iklim değişikliğinin etkilerine karşı kırılgan alanlar arasında yer almaktadır.

Bu çerçevede, havza ölçeğinde iklim risklerinin izlenmesi, doğal kaynakların ve ekosistemlerin korunması ve yerel uyum kapasitesinin güçlendirilmesi, İklim Değişikliği Başkanlığı iklim değişikliğine uyum politikaları kapsamında önem verdiği öncelikli çalışma başlıkları arasındadır.

Bununla birlikte, İklim Kanunu ile Yerel İklim Değişikliği Eylem Planları'nın 81 ilde hazırlanması zorunlu hâle getirilmiştir. Bu zorunluluğun uygulanmasına yönelik yönetmelik taslağı ve teknik kılavuz hazırlanmış olup, çalışmalar son aşamaya gelmiştir. Bu kapsamda Burdur ili için hazırlanacak Yerel İklim Değişikliği Eylem Planı ile ilin ve Salda Gölü Havzası'nın iklim değişikliğine bağlı risk ve kırılganlıklarının değerlendirilmesi, uyum ve azaltım önceliklerinin belirlenmesi ve yerel düzeyde uygulanabilir eylemlerin geliştirilmesi öngörülmektedir.

Planlama sürecinde özellikle kuraklık ve su kıtlığı, su kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması, göl ve havza ekosistemlerinin korunması ve restorasyonu, biyolojik çeşitliliğin güçlendirilmesi, yeşil-mavi altyapı uygulamaları ve doğa temelli çözümler gibi başlıkların temel uyum unsurları olarak ele alınması planlanmaktadır. Bu yaklaşım, su stresi yüksek ve ekosistem açısından hassas alanlara yönelik iklim değişikliğine uyum çalışmalarında benimsenen genel politika çerçevesiyle uyumludur.

Öte yandan İklim Değişikliği Başkanlığımız, yerel eylem planlarından bağımsız olarak, ülke genelindeki iklim risklerinin daha sağlıklı analiz edilmesi amacıyla iklim projeksiyonlarının üretilmesine ve güncellenmesine yönelik teknik çalışmalar yürütmektedir. Söz konusu çalışmalar kapsamında üretilen projeksiyon verilerinin ilgili kurum, kuruluş ve paydaşların kullanımına sunulmasına yönelik dağıtım aşamasına gelinmiştir. Bu veriler; sıcaklık, yağış ve kuraklık gibi iklim değişkenlerinde beklenen değişimlerin ortaya konulmasına, su stresi, ekosistem tahribatı ve biyolojik çeşitlilik kaybı gibi etkilerin bilimsel temelde değerlendirilmesine ve yerel düzeyde geliştirilecek uyum politikaları ile eylemlerin sağlam bir veri altyapısına dayandırılmasına katkı sağlayacaktır.

Burdur ili için hazırlanacak Yerel İklim Değişikliği Eylem Planı ile iklim projeksiyonu çalışmaları tamamlandıkça, Salda Gölü Havzası'na ilişkin iklim riskleri ve kırılganlıklar daha ayrıntılı biçimde ortaya konulacak; öncelikli müdahale alanları ile uygulanabilir eylem ve proje başlıkları belirlenecek ve havzanın iklim değişikliğine karşı dayanıklılığının artırılmasına yönelik bütüncül yaklaşım desteklenecektir.

Salda Gölü ve çevresinde hassas şekilde koruma tedbirleri uygulanması amacıyla

ziyaretçilerin koruma tedbirleri dışındaki davranışlarının önüne geçilmesi yönündeki gerekli tüm projeler Bakanlığımızca ( Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ) hayata geçirilmiştir.

Salda Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmeden önce araçlar göl kıyısına kadar girmekte göl suyuyla araçlar yıkanmakta ve kontrolsüz kullanımlar ile stromatolit oluşumlar zarar görmekteydi. Bakanlığımız tarafından bölgede yürütülen koruma çalışmaları kapsamında, öncelikle planlama çalışmalarına başlanarak mevzuata aykırı yapılaşmalar kaldırılmıştır. Göl aynasına kadar girilerek doğal dokuya zarar veren araçların girişi, ahşap bariyerler yapılarak engellenmiştir Alanın otopark ihtiyacı, 2 km uzaklıkta sit alanı dışında, bir alanda çözümlenmiştir. Çöp konteynerleri konularak, çöp toplama araçları alınarak, sıfır atık yönetimi oluşturulmuştur. Yapılan çalışmalar ve alınan tedbirler neticesinde Salda Gölü su kalitesi iyileştirilmiştir. Ayrıca su kalitesinin durumu da aralıksız incelenmektedir. Göl etrafındaki mevcut araç yolu üzerinde doğal dokuya zarar vermeyecek şekilde bisiklet yolu tasarlanmıştır. Alanda günübirlik ihtiyaçlara hizmet veren eski birimler yerine daha da geride, Kıyı Kanunu'na uygun olarak, ziyaretçilerin asgari ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde doğayla uyumlu, ahşap, doğal zeminden yüksek üniteler yerleştirilmiştir.

Tüm bunların yanında, Salda Gölü ve Havzası'nın atıksu kaynaklı kirlilik ve bozulmalara karşı korunmasının sağlanması için alanda bulunan yerleşimlerden kaynaklanan atıksuların bertarafına yönelik Atıksu Arıtma Tesisi projelendirme çalışmaları Bakanlığımızca tamamlanmış olup, uygulanma aşamasındadır. Arıtılmış atık suların %100 e yakın oranda geri kazanılmasına ilişkin bilimsel çalışmalar tamamlanmıştır Ayrıca, NASA'nın Mars'tan getireceği kayaçlar üzerinde yapılacak çalışmalara ışık tutması hedeflenen, "Salda Gölünün Mikrobiyal Ekolojisinin İleri Moleküler Yöntemlerle (Metabarkodlama) Projesi" Bakanlığımız ve Üniversiteler ile yürütülmektedir.

Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) Biyolojik Çeşitliliğinin belirlenmesi projesi 2022 yılında tamamlanmıştır. Bu çalışmanın sonucuna göre Hassas Bölgeler belirlenmiş, yönetim planı hazırlanarak koruma kullanma kriterleri oluşturulmuştur. Biyolojik çeşitliliğin zengin olduğu, mikrobiyalitlerin bulunduğu alanlar gibi duyarlı alanlar Hassas A Bölgesi olarak belirlenmiştir. Hassas A Bölgesi içerisinde tarımsal ya da farklı amaçlı su kuyusu açılmasına izin verilmemektedir. Yine Hassas B Bölgeleri içerisinde de tarımsal amaçlı su kuyusu taleplerine izin verilmemektedir. Bunun dışında hassas bölge olarak belirlenen alanlarda izinsiz olarak açılan kuyulara karşı gerekli işlemler yapılmaktadır.

Ayrıca, Bakanlığımızca ( Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ) 720 takvim günü sürecek olan "İklim Değişikliğinin Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesindeki Etkilerinin Belirlenmesi Projesi" 2 Eylül 2024 tarihinde başlamıştır. Salda Gölü ÖÇKB'de iklim değişikliğinin tüm etkileri tespit edilecek, orta ve uzun vadeli projeksiyonlar hazırlanacak ayrıca su kaynaklarındaki olası değişimler de araştırılacaktır. Projenin amacı, iklim değişikliğinin, Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi'ne etkilerinin belirlenmesi ve belirlenen unsurlara göre söz konusu alan için alınması gereken tedbirlerin ortaya konulması ve uyum kapasitesinin artırılmasıdır. Proje kapsamında, korunan alanların iklim değişikliği etkilerine karşı etkin yönetimi için veri bankası, strateji ve eylem planlarının oluşturulması sağlanacaktır.

2,4- Göl'ün ÖÇKB ilan edilmesini takiben pek çok koruma tedbiri alınmış; ayrıca, alanın doğal değerlerinin ve bunları tehdit eden etmenlerinin belirlenmesine yönelik pek çok çalışma yaptırılmış ve desteklenmiştir. 2020 yılında yaptırılan çalışma ile alanın sosyoekonomik yapısı değerlendirilmiş, yöre insanının ihtiyaç ve beklentileri belirlenmiş; ayrıca, alandaki plajların ve günübirlik kullanım alanlarının taşıma kapasiteleri tespit edilmiştir. Bu çalışmaları takiben Salda Gölü ve Çevresi'nin sahip olduğu nadir, aynı zamanda hassas ve kırılgan yapısının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için Salda Gölü Yönetim Planı çalışması yaptırılmıştır.

Yönetim planları, alanın sahip olduğu değerlerin korunması ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak için ilgili tüm tarafları ve ilgi gruplarını bir araya getirir; aralarında güçlü bir koordinasyon, iş birliği ve iletişim kurulmasını sağlar, sektörler arası politikaların uyumuna katkı verir ve taraflar arasındaki anlaşmazlıkların çözülmesi için zemin oluşturur, tüm tarafların yönetime aktif olarak katılmalarını ve sorumluluk üstlenmelerini teşvik eder. Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) Yönetim Planı hazırlık sürecinde de ilgili kamu kurumlarından yerel yönetimlere, alanda yaşayan ve alandan yararlanan grupların temsilcilerinden bilim insanlarına tüm taraflar ve ilgi grupları bir araya gelerek; Salda Gölü ÖÇKB'nin değerlerini koruyacak, aynı zamanda yöre halkının da refah düzeyini artıracak bir plan geliştirmişlerdir.

Salda Gölü ÖÇKB Yönetim Planı'nda 5 yıllık uygulama döneminde gerçekleştirilmek üzere 19 uygulama hedefi ve yönetimi bu uygulama hedeflerine ulaştıracak 50 faaliyet tanımlanmıştır.

Salda Gölü'ne ilişkin çalışmalar Çevre ve Tabiat Kurulu Tavsiye Kararları doğrultusunda yapılan bilimsel ve teknik çalışmalar ile Bakanlığımızca alınan önlemler çerçevesinde Salda Gölü ve çevresindeki ekosistemin sürdürülebilirliği ve korunarak gelecek nesillere ulaştırılmasının sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca Bakanlığımızca ( Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ) ÖÇKB'nde su kalitesinin izlenmesi projesi kapsamında gölden her ay düzenli olarak su numunesi alınmaktadır. Yapılan değerlendirmelere göre gölün su kalitesinde herhangi bir bozulma bulunmamaktadır.

İklim Değişikliği'nin Salda Gölü ÖÇKB Üzerindeki Etkilerinin Belirlenmesi Projesi, 2024 yılında başlatılan bir yatırım projesidir. Bakanlığımızca ( Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ) yürütülen bu proje ile:

- İklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin hem karasal hem de göl alanı ölçeğinde uyum kapasitesi güçlendirilecek,

- İklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasında önemli bir yeri olan korunan alanların gelecek nesillere aktarılması sürecinde izlenecek yol haritası belirlenecek, anayasal bir hak olan sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının güvence altına alınması adına ülke geneline yaygınlaştırılacak projeler için tecrübe / veri tabanı oluşturulacak,

- İklim değişikliğinin göl üzerindeki etkilerinin belirlenmesinin ardından alınması gereken tedbirler ortaya konulacak ve gölün iklim değişikliğinin etkilerine uyum

kapasitesi artırılacaktır.

COP31 süreci başladığı günden bu yana bütün toplumsal kesimlerin dahil olabileceği mekanizmaların kurulması yönünde çok yoğun bir çalışma başlatılmıştır. Bu anlayıştan hareketle çeşitli düzeyde temsilciler belirlenmiştir. Bu kapsamda akademinin katılması adına Yüksek Öğretim Kurumu Başkanlığı öncülüğünde COP Science platformu kurulmuş ve Türkiye'nin 208 üniversitesi ile birlikte araştırma merkezleri, düşünce kuruluşlarının dahil olabileceği kurumsal bir yapı oluşturulmuştur. Bu platform aynı zamanda dünyanın bütün akademik platformları ve kurumları ile iş birliği ve ortaklıklar kurmak üzere çalışmalarına başlamıştır.

İkinci olarak COP31 sürecine emek örgütlerinin dahil olması amacıyla Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu temsilci olarak belirlenmiş ve ulusal ve uluslararası düzeyde ortak girişimler ve iş birliği çalışmaları başlamıştır.

Şehirler ve yerel yönetimlerin temsiliyeti adına Dünya Belediyeler Birliği Başkanlığına Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay temsilci olarak seçilmiştir. Yine dünya ve Türkiye belediyelerinin bu platform üzerinden sürece dahil olmaları konusunda gerekli hazırlıklar yapılmaktadır.

Türk İş Dünyası'nın COP31 sürecinde Türkiye Odalar Borsalar Birliği (TOBB) iş dünyasını temsilen çalışmalarını sürdürmektedir. TOBB tarafından biri Londra'da olmak üzere 2 büyük ve katılımcı forum düzenlenmiştir.

Gençlerin katılımı için başlatılmış olan COP31 Gönüllülük Platformu kapsamında şimdiye kadar 20 bin dolayında gencimiz başvuru yapmıştır.

Bütün bunların ötesinde her bakanlığımız kendi görev ve yetkileri çerçevesinde temsil ettiği toplumsal kesimleri sürece dahil etmek üzere çok sayıda girişim başlatmıştır. Yine COP 31 kapsamında oluşturulan yeşil bölgeye bütün sivil toplum örgütlerinin katılımını sağlayacak olan elektronik başvuru sistemi kurulmuş ve 14 Ağustos'a kadar başvuru yapmaları için sistem açılmıştır.

Gözlemci Kuruluşlar: Yerel yönetimler, üniversiteler, meslek odaları, çevre örgütleri ve diğer ilgili paydaşlar, UNFCCC süreci kapsamında gözlemci kuruluşlar (observer organizations) kategorisinde yer almaktadır. UNFCCC tarafından akredite edilmiş gözlemci kuruluşların COP müzakerelerine katılım sağlaması ve ilgili oturumları takip etmesi mümkündür. Türkiye'den UNFCCC tarafından akredite edilmiş gözlemci kuruluşları, COP müzakerelerine katılım sağlayabilmektedir. COP31 sürecinde de paydaş katılımı, UNFCCC'nin mevcut gözlemci katılım mekanizmaları çerçevesinde desteklenmektedir.

3- Bakanlığımızca ( Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ) "Özel Çevre Koruma Bölgeleri'nde Su Kalitesinin ve Atıksu Arıtma Tesislerinin Verimliliğinin İzlenmesi" çalışmaları kapsamında; Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde yer alan 5 adet göl noktasında su kalitesi izleme çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Salda Gölünün su kalitesi izleme çalışmaları yürütülerek gölün su kalitesi durumu ve trofik seviyesi belirlenmeye çalışılmıştır. Salda Gölü'nün kapalı havzada olması suyunu dışarıya vermemesi; göle ulaşan her türlü kirletici, gölün hidrolojik sevesindeki

değişim ( plaj olarak kullanım sonucu atık-basınç müsilajlaşma, sıcaklık-tarımsal vb. dış kaynaklı atıklar) gölün su kalitesini olumsuz etkileyeceğinden göldeki trofik seviyeler aylara göre farklılık göstermektedir.

Salda Gölü'nün su kalitesindeki değişiklik zamansal olarak izlenmiş ve gölün trofik durumu ( yaşam evresi ) belirlenmeye çalışılmıştır. Salda Gölü'nün su kalitesini belirlemek için arazide/anlık olarak, seki disk derinliği (SDD), sıcaklık, pH, elektriksel iletkenlik, çözünmüş oksijen, laboratuvar ortamında ise klorofil a,), toplam fosfor (TP), toplam azot (TN), toplam çözünmüş katı (TDS), tuzluluk ve bulanıklık gibi analizler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, trofik seviye kriter / indekslerine göre seki disk derinliği, klorofil a (Chl-a) , toplam fosfor ve toplam azot parametre değerleri de kullanılarak gölün trofik durumu belirlenmiştir. trofik seviye, mevsimsel değişimlere bağlı olarak, farklılıklar göstermekle birlikte gölün orta ve iyi kalitede olduğu tespit edilmiştir.

5- Bilindiği üzere Salda Gölü ve çevresi hem Doğal Sit Alanı hem de Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇK) olarak koruma altına alınmıştır. Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesinin önemi ve hassasiyetleri doğrultusunda bilimsel araştırmalar devam etmekte olup, flora, fauna yönünden ülkemizin korunması gereken en önemli alanlarından birisidir. Alanda yapılan ve yapılması planlanan her faaliyetin alanın üzerinde yapacağı etki son derece önemlidir. Bu doğrultuda bölgede her türlü talepte Bakanlığımızdan (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) izin alınması şarttır.

Salda Gölü'nün ÖÇKB ilan edilmesini takiben pek çok koruma tedbiri alınmış; ayrıca, alanın doğal değerlerinin ve bunları tehdit eden etmenlerinin belirlenmesine yönelik pek çok çalışma yaptırılmış ve desteklenmiştir. Alandaki plajların ve günübirlik kullanım alanlarının taşıma kapasiteleri tespit edilmiştir. Bu çalışmaları takiben Salda Gölü ve çevresinin sahip olduğu nadir, aynı zamanda hassas ve kırılgan yapısının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için Salda Gölü Yönetim Planı çalışması yaptırılmıştır. Arazide yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucu Salda Gölü ÖÇKB'deki hassas bölgeler belirlenmiş ve bu bölgelere ait plan kararları geliştirilmiştir. Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi koruma bölgeleri ve plan kararları; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, diğer ilgili kurumlar ve akademisyenlerin yapmış oldukları bilimsel araştırma ve inceleme sonuçları, uygulamadaki planlar, arazinin doğal özellikleri, insan kullanımlarına karşı hassaslığı ve kullanım durumu ile Doğal Sit Alanlarının Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında önerilen doğal sit sınırları dikkate alınarak belirlenmiştir. Salda Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesi kıyı kullanımları sınırlandırılmıştır. Alanın korunması ve denetimi için göle yaklaşma mesafesi, kişi sayısı, kolluk kuvvetleri vasıtası ile sürekli denetimler vb tedbirler hayata geçirilmiştir.

6- İklim değişikliğinden en fazla etkilenen çiftçiler, küçük üreticiler ve kırsal nüfus için Burdur ilinde uygulanacak özel destek, teşvik veya uyum programları ve planları hususlarında, Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan bilgi edinilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

7- İklim değişikliğiyle mücadele politikaları yalnızca sera gazı emisyonlarının azaltılması çerçevesinde ele alınmamakta; iklim değişikliğinin çevresel, ekonomik ve toplumsal etkilerine uyum sağlanmasına yönelik çalışmalar da bütüncül bir yaklaşımla yürütülmektedir.

Bu kapsamda, ekonomik, sosyal ve ekolojik açıdan daha dirençli ve sürdürülebilir bir Türkiye hedefi doğrultusunda hazırlanan "İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve Eylem Planı (2024-2030)" yayımlanarak uygulamaya konulmuştur. Etkilenebilirlik ve risk analizleri esas alınarak hazırlanan plan; Su Kaynakları Yönetimi, Tarım ve Gıda Güvencesi, Biyolojik Çeşitlilik ve Ekosistem Hizmetleri ile Sosyal Kalkınma dâhil olmak üzere 11 sektörü ve yatay kesen konuları kapsamaktadır. Plan kapsamında 40 stratejik hedef ve 129 eylem belirlenmiştir.

Su kaynakları alanında iklim değişikliğinin su miktarı ve kalitesi üzerindeki etkilerinin azaltılması, kuraklık ve taşkın risklerinin yönetilmesi, su kaynaklarının verimli ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması ile havza bazlı yönetim yaklaşımının güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Ekolojik koruma boyutunda biyolojik çeşitliliğin, ekosistemlerin ve ekosistem hizmetlerinin korunması, iklim değişikliğine karşı dayanıklılıklarının artırılması, bozulan ekosistemlerin iyileştirilmesi ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı esas alınmaktadır.

Tarım ve gıda güvencesi alanında ise iklim değişikliğinin bitkisel üretim ve hayvancılık üzerindeki etkileri değerlendirilmiş, özellikle kuraklık riskine yönelik analizler ve risk haritaları hazırlanmıştır. Tarımsal üretimde toprak, su ve biyolojik çeşitlilik gibi doğal kaynakların korunması; iklim değişikliğine uyumlu üretim yöntemlerinin yaygınlaştırılması; Ar-Ge, veri, teknoloji ve inovasyon kapasitesinin geliştirilmesi ile çiftçiler ve diğer sektör paydaşlarına yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının artırılması amaçlanmaktadır.

Sosyal kalkınma boyutunda iklim değişikliğinin toplumun farklı kesimleri üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi, iklim etkilerine karşı daha kırılgan grupların ihtiyaçlarının gözetilmesi, sosyal koruma kapasitesinin güçlendirilmesi ve uyum politikalarının katılımcı bir anlayışla yürütülmesi önem taşımaktadır.

Bu itibarla, soruda belirtilen su kaynakları, ekolojik koruma, tarımsal sürdürülebilirlik ve sosyal adalet boyutlarını birlikte ele alan ulusal politika çerçevesi hâlihazırda mevcut olup, belirlenen eylemlerin sorumlu ve ilgili kurumlarla iş birliği içerisinde uygulanması, izlenmesi ve ihtiyaçları doğrultusunda güncellenmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Türkiye'nin İkinci Ulusal Katkı Beyanı (NDC 3.0), 9 Kasım 2025 tarihinde Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Sekretaryasına sunulmuştur. Akabinde, NDC 3.0 hedefleri doğrultusunda İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı'nın (İDASEP) güncellenmesi çalışmalarına başlanmış olup, söz konusu

çalışmaların ülkemizin ev sahipliğinde gerçekleştirilecek 31. Taraflar Konferansı (COP31) öncesinde tamamlanması hedeflenmektedir.

Hâlihazırda yürürlükte bulunan İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı (İDASEP)'nda (2024-2030) da iklim değişikliğiyle mücadelenin çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarını birlikte ele alan benzer strateji ve eylemler yer almaktadır. Mevcut Plan'da ortaya konulan bu bütüncül yaklaşım, yürütülen güncelleme çalışmaları kapsamında NDC 3.0 hedefleri doğrultusunda geliştirilmekte ve güçlendirilmektedir.

İDASEP güncelleme çalışmaları kapsamında iklim değişikliğiyle mücadele yalnızca sera gazı emisyonlarının azaltılması yönüyle ele alınmamakta; su kaynaklarının etkin ve sürdürülebilir kullanımı, tarımsal üretimde dayanıklılık ve sürdürülebilirlik, ormanların ve diğer karbon yutak alanlarının korunması ve güçlendirilmesi, döngüsel ekonomi, atıkların azaltılması, ekosistemlerin korunması, adil geçiş ve iklim finansmanına erişim gibi çevresel, ekonomik ve sosyal hususlar da ilgili sektör politikaları ve eylemleriyle birlikte değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede, özellikle tarım, arazi kullanımı ve ormancılık, atık, enerji, sanayi ulaştırma ve binalar sektörlerine yönelik strateji ve eylemlerin yanı sıra, kırılgan kesimlerin gözetilmesi ve dönüşüm sürecinin sosyal etkilerinin yönetilmesine yönelik yatay kesen adil geçiş sektörü politikaları da plan kapsamında ele alınmaktadır. Böylece iklim politikalarının ekonomik ve sosyal maliyetlerinin toplumun farklı kesimleri arasında adil biçimde paylaşılması ve düşük karbonlu kalkınma sürecinden doğan fırsatlara kapsayıcı erişimin sağlanması amaçlanmaktadır.

Dolayısıyla, iklim adaleti başlığı altında müstakil bir ulusal eylem planından ziyade, iklim adaletinin su, tarım, ekolojik koruma, adil geçiş ve sosyal politika boyutlarının güncellenmekte olan İDASEP ile diğer ilgili ulusal politika ve strateji belgelerine bütüncül ve yatay bir yaklaşım çerçevesinde yansıtılması öngörülmektedir.